

Vlaamse werkgroep Bevolkingsonderzoek

ADVIES nr. 26-02

17 april 2026

Betreft: Projectaanvraag Heart for Life – BeMSA Hasselt

Inleiding

Voor bevolkingsonderzoek dat niet namens de Vlaamse Regering wordt georganiseerd, zoals bepaald in het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 betreffende bevolkingsonderzoek in het kader van ziektepreventie¹ (verder het besluit over bevolkingsonderzoek te noemen, BVR BVO), is een toestemming van de Vlaamse minister bevoegd voor het gezondheidsbeleid vereist. De minister baseert zich bij de beslissing over die toestemming op een advies van de Vlaamse werkgroep Bevolkingsonderzoek.

Initiatieven of voorstellen worden in twee fasen beoordeeld door de werkgroep Bevolkingsonderzoek:

- (1) in een eerste stap wordt nagegaan of het voorstel bevolkingsonderzoek betreft - en dus onder het toepassingsgebied van het besluit over bevolkingsonderzoek valt;
- (2) in een tweede fase wordt nagegaan in hoeverre het voorstel of het initiatief aan de (kwaliteits)criteria voor bevolkingsonderzoek (vermeld in het besluit over bevolkingsonderzoek) voldoet.

Als in de eerste stap blijkt dat het initiatief geen bevolkingsonderzoek is, is beoordeling door de werkgroep Bevolkingsonderzoek aan de hand van de criteria niet nodig.

Procedure adviesverlening

De procedure om tot een geldig advies te komen, is beschreven in het besluit over bevolkingsonderzoek en het huishoudelijk reglement van de werkgroep.

Situering en adviesvraag

¹ [Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 betreffende bevolkingsonderzoek in het kader van ziektepreventie - Zorg en Gezondheid \(zorg-en-gezondheid.be\)](#)

Heart4Life (H4L) is een gezondheidsproject dat jaarlijks georganiseerd wordt door de studentenorganisatie BeMSA (Belgian Medical Students' Association) van de UHasselt. Het doel is om 45+ers (mannen en vrouwen) in de provincie Limburg te sensibiliseren rond hart- en vaatziekten en bepaalde oogaandoeningen en enkele cardiovasculaire risicofactoren en bepaalde oogziekten vroegtijdig op te sporen.

Voor de cardiovasculaire risicobepaling worden de volgende screeningstesten uitgevoerd: bloeddrukmeting, cholesterolmeting, enkel-arm index (EAI), hartslag in rust en na inspanning (modified bruce protocol), HBA1C-bepaling, meting van buikomtrek (waist-to-hip ratio), bepaling BMI en vetpercentage (huidplooiometers). Deze screeningstesten worden uitgevoerd door de BeMSA studenten onder supervisie van aanwezige artsen.

Voor de oogbepaling worden de volgende screenings uitgevoerd: tonometrie (intra-oculaire druk), fundoscopie (retina en macula) en Optical Coherence Tomography (OCT) van macula en papil. De oogscreening wordt uitgevoerd door een oftalmoloog, waarbij de studenten geneeskunde kunnen observeren.

Nadat de screeningstesten zijn afgenomen worden de resultaten direct mondeling teruggekoppeld en wordt er uitleg gegeven over normale en afwijkende screeningsresultaten inclusief een bespreking van het risicoprofiel. Ook ontvangt de deelnemer een schriftelijk samenvattend verslag met de screeningsresultaten. Bij een afwijkend resultaat wordt de deelnemer geadviseerd contact op te nemen met de huisarts en worden -na goedkeuring van de deelnemer- de afwijkende resultaten naar de huisarts doorgestuurd. Bij een ernstige afwijking is er mogelijkheid tot onmiddellijke consultatie bij een cardioloog, huisarts, diëtist, tabakoloog, endocrinoloog of kinesitherapeut die ook op het H4L event aanwezig zijn.

De doelgroep wordt uitgenodigd via de regionale krant (Het Belang van Limburg), social media en lokale netwerken via huisartsen. Deelnemers moeten zich inschrijven via de website van UHasselt. Er is capaciteit voor 300 deelnemers. De screening wordt uitgevoerd op Campus Diepenbeek van UHasselt.

Naast het bevolkingsonderzoek, is BeMSA voornemens om het H4L project te kaderen binnen een longitudinale studie, waarbij deelnemers gedurende een langere periode worden opgevolgd en om de 2 jaar voor de screening worden uitgenodigd. Het is de bedoeling om een interuniversitair onderzoeksprotocol te ontwikkelen, zodat H4L als studie uitgevoerd kan worden in heel Vlaanderen.

Advies

De werkgroep oordeelt dat het initiatief (H4L) voldoet aan de kenmerken vermeld in artikel 2, tweede lid, 1°, 2°, 3° en 4° van het besluit over bevolkingsonderzoek. Dit betekent dat dit bevolkingsonderzoek onder het toepassingsgebied van het besluit over bevolkingsonderzoek valt en er toestemming van de minister vereist is.

Beoordeling (kwaliteits)criteria

Met betrekking tot de kwaliteit van dit project en de (kwaliteits)criteria voor bevolkingsonderzoek formuleert de werkgroep de volgende bedenkingen en suggesties:

De doelgroep

- Het H4L project wordt slechts op één dag op één locatie georganiseerd in Limburg en er kunnen slechts 300 mensen deelnemen aan het project. Hiermee wordt met het H4L project niet de mogelijkheid geboden aan alle personen in de doelgroep om deel te nemen aan de screening. Enerzijds kan hierdoor het Mattheus effect ontstaan, anderzijds kan hierdoor ook sprake zijn van rekruteringsbias.

Diagnose en behandeling

- De werkgroep is van mening dat het H4L project onvoldoende wetenschappelijk is onderbouwd:

- Er is onvoldoende wetenschappelijk onderbouwing voor oftalmologische screening bij 45+ers op populatieniveau. De voordelen en gezondheidswinst op populatieniveau zouden eerst aangetoond moeten worden alvorens dergelijk screening aan de bevolking aan te bieden;
- Oogcontrole en detectie van diabetische retinopathie is onderdeel van de opvolging van diabetespatiënten, waardoor deze screening overbodig is en niet aangeboden zou moeten worden;
- De wetenschappelijke evidentie om volgende testen in te zetten voor screening naar cardiovasculaire risico's op populatieniveau wordt onvoldoende aangetoond: bepaling van rusthartslag en hartslag na inspanning, enkel-armindex, vetpercentage en HbA1C bloedanalyse (slechts in specifieke situaties); (cfr. [richtlijnen opgenomen in de Gezondheidsgids van Domus Medica](#))
- Er wordt onvoldoende aangetoond in hoeverre – bij afwijkende resultaten – de vervolgbehandeling toegankelijk is voor de deelnemers, inclusief wat de kosten zouden zijn;
- Het is onduidelijk in hoeverre er consensus is over het beleid bij afwijkende resultaten, in hoeverre deze actief opgevolgd worden en of de screening gepaard gaat met een kwalitatief opvolgsysteem (faalveiligheid systeem).

-Op basis van bovenstaande bedenkingen is de werkgroep van mening dat het voorliggende H4L project een ambitieus screeningsproject is, waarvan de meerwaarde op populatieniveau van een deel van de uitgevoerde screeningstesten onvoldoende wetenschappelijk is onderbouwd. Volgens de werkgroep zouden de screeningsrichtlijnen beschreven in de gezondheidsgids van Domus Medica, waarvoor de wetenschappelijke evidentie is aangetoond, gevolgd moeten worden.

Bevolkingsonderzoek in zijn geheel

-De werkgroep is van mening dat het H4L project onvoldoende toegankelijk is voor kwetsbare groepen en er onvoldoende gegarandeerd wordt dat deze doelgroep kan deelnemen aan de screening. Dit is nochtans de doelgroep die waarschijnlijk het meeste baat zou hebben aan de screening.

-De werkgroep is van mening dat het onvoldoende duidelijk is in hoeverre het H4L project uitvoerbaar is op het vlak van personele middelen. Zo is het onduidelijk wat de impact voor huisartsen is.

-Het is de werkgroep onduidelijk in hoeverre de aanvragers voornemens zijn daadwerkelijk een bevolkingsonderzoek of studieproject uit te voeren. Zo stellen de aanvragers ook voor om een longitudinale studie op te zetten (studie is nog niet opgezet) om o.a. de impact van de screening te bepalen en de doelgroep voor een langere periode op te volgen. Echter zijn de kriteriën – onderzoeksvraag, hypothese, steekproefgrootte – van de studie momenteel onvoldoende duidelijk om de meerwaarde van zo'n studie in te schatten.

Besluit

Op basis van bovenstaande bedenkingen, oordeelt de werkgroep dat het H4L project niet voldoet aan de (kwaliteits)criteria gesteld voor het uitvoeren van een screeningsinitiatief, zoals vermeld in besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 en geeft de werkgroep een ongunstig advies voor de uitvoering van dit project. De werkgroep adviseert de minister om geen toestemming te verlenen voor het H4L project.

Anderzijds vindt de werkgroep het positief dat studenten gemotiveerd zijn om een bevolkingsonderzoek op te zetten, hiervoor een aanvraag in te dienen en zich te verdiepen in de complexe materie rondom bevolkingsonderzoek in Vlaanderen. De werkgroep realiseert zich dat het H4L project voor studenten ook een goede gelegenheid biedt om hun praktijkvaardigheden verder te ontwikkelen. Daarom adviseert de werkgroep om het H4L project uit te werken conform de [Gezondheidsgids van Domus Medica](#) en /of het H4L project verder te ontwikkelen tot een kwaliteitsvol onderzoeksproject, waarbij er duidelijke onderzoeksvragen en hypothesen opgesteld worden en waarbij de uit te voeren screeningstesten dienen om vooropgestelde onderzoeksvragen te beantwoorden. Binnen het kader van een wetenschappelijke studie zou het initiatief H4L buiten het toepassingsgebied van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 kunnen vallen,

mits het onderzoek voldoet aan de uitzonderingsbepalingen onder artikel 2, derde lid, 12°. In dat geval zou er dus geen advies van de werkgroep of toestemming van de minister vereist zijn. Tenslotte geeft deze aanpak de mogelijkheid om het H4L project Vlaams breed uit te voeren. Hierbij dienen de studenten wel de juiste wetenschappelijke ondersteuning te krijgen inclusief een promotor die bereid is dit onderzoeksproject te leiden. Ook dient het onderzoek goedkeuring te krijgen van een Ethische Commissie.

Prof. Dr. Eric Van Cutsem
Voorzitter Vlaamse werkgroep Bevolkingsonderzoek